

СУ „ХРИСТО СМИРНЕНСКИ“-ГР.БРЕЗОВО

*ПРОБЛЕМИ С ПРОФЕСИОНАЛНАТА РЕАЛИЗАЦИЯ НА
УЧЕНИЦИТЕ СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ
ПОТРЕБНОСТИ В МАЛКИТЕ НАСЕЛЕНИ МЕСТА.
ПРЕДЛОЖЕНИЯ И ВИЗИЯ ЗА СЪВМЕСТНА ДЕЙНОСТ ЗА
ПРЕОДОЛЯВАНЕТО ИМ*

Увод

- Консултирането и обхватът на професионалното ориентиране в периода на юношеството са от изключителна важност за последващото личностно развитие, особено за учениците със специални образователни потребности.
- В доклада се разглеждат някои проблеми с професионалната реализация на учениците със специални образователни потребности в малките населени места и се предлагат идеи за тяхното преодоляване.

Кариерно ориентиране на ученици със специални образователни потребности в начален етап I – IV клас

- *На равнище клас* – запознаване с различни професии и български традиционни занаяти, извънкласни дейности, ателиета, уроци по гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование като взаимнодопълващи се дейности съгласно Наредба 13 от 2016 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.
- *На равнище допълнителна подкрепа* – обучението е заложено в Индивидуалния план за допълнителна подкрепа на ученика със СОП. То има широк обхват и може да варира от по-добра социална адаптация до:
 1. *действия за придобиване на знания в условия на творческо обучение;*
 2. *развитие на комуникативни умения;*
 3. *насърчаване на индивидуалната отчетност чрез групова работа и критично мислене по отношение на създадения продукт;*
 4. *насърчаване на развитието на самочувствие и умения за сътрудничество, разбиране на стойността на работата в екип и споделените открития или изработване на общ модел на продукт.*

Кариерно ориентиране на ученици със специални образователни потребности в прогимназиален етап V – VII клас

- Акцентът се поставя върху личностното израстване на учениците
- Работата е насочена към формиране на адекватна самооценка, разбиране и използване на собствените им потенциали, проучване на интересите и нагласите, формиране на трудови навици
- Основни методи за работа са дискусии, обсъждане в неформални разговори за видовете професии, дейностите, изискванията за придобиване на професия и др.
- Участие в различни училищни празници и сформиране на творчески работилници
- Използва се модела “учене чрез правене“

Кариерно ориентиране на ученици със специални образователни потребности в прогимназиален етап VIII – XII клас

- Учениците със СОП след 7-ми клас се насочват от РЦППО към определена професия или профил
- ***На ниво клас*** продължават участията в различни училищни мероприятия, в които учениците със СОП се включват според възможностите си
- ***На ниво ресурсно подпомагане*** продължават беседите, неформалните разговори, гледане на различни обучителни видеа, свързани професии, които са близки до интересите на учениците със СОП

Проблеми и предизвикателства на ниво училище с кариерното ориентиране в малките населени места

Едно по-различно разделяне на учениците със СОП, свързано с възможностите за кариерно ориентиране:

- ученици, които са със специални образователни потребности, но не се обучават по индивидуални учебни програми, оценяват се с количествени оценки, явяват се на НВО, ДЗИ и завършват гимназиален етап с диплома
- ученици, които се обучават по Индивидуален учебен план и програми, посещават редовно училище, оценяват се с качествени и количествени оценки, не се явяват на НВО и ДЗИ, завършват различните образователни етапи само с удостоверение и не придобиват диплома. Физически те са в норма, нямат ТЕЛК, не са инвалиди, но не могат да придобият свидетелство за управление на МПС съгласно изискванията на ЗДВП

Проблеми и предизвикателства на ниво училище с кариерното ориентиране в малките населени места

- Третата категория са учениците, които имат ТЕЛК, инвалидни пенсии (след навършване на 16годишна възраст) или са с установена нетрудоспособност, физически увреждания или множествени увреждания и т.н.

Това категоризиране е необходимо, за да се установи, кои точно ученици със специални образователни потребности имат най-висока степен на необходимост от професионално обучение, за да може да се компенсират други пропуски в образователния им статус и да се насочат ресурси в тази посока

Проблеми и предизвикателства на ниво училище с кариерното ориентиране в малките населени места

- Липса или недостатъчен обхват на професионално насочени дейности
- Недостатъчно финансиране
- Липса на допълнителни часове за професионална реализация, които да отговорят на техните индивидуални потребности и да има плавен преход от училище и образование към работна среда и самостоятелност
- Географско положение, етническа принадлежност, социален статус, миграция

Предложения за подобряване на кариерното ориентиране и професионална реализация на ученици със специални образователни потребности в малките населени места

Възможности, които се предоставят на учениците със СОП от трите, описани по-горе групи:

- *Първата категория* имат равни възможности с останалите ученици от училище и не са ощетени по отношение на придобиването на диплома за завършен гимназиален етап и професионалната им квалификация
- *Третата категория* са ученици, които са с трайна нетрудоспособност, имат ТЕЛК и подлежат на инвалидна пенсия след навършване на 16 години.
- *Втората категория* ученици със СОП са най-ощетени, защото физически те са в норма, но са с установени обучителни затруднения по някои предмети. Обучавали са се по Индивидуални учебни програми и това води до качествено оценяване. След завършване на средно образование получават удостоверение за завършен етап. Липсата на диплома значително редурица възможностите за намиране на работа и издаване на свидетелство за управление на МПС.

Предложения за подобряване на кариерното ориентиране и професионална реализация на ученици със специални образователни потребности в малките населени места

- Подкрепа от местния бизнес
- Подкрепа от общинските институции
- Активно съдействие с център за обществена подкрепа
- Проучване нуждите на местните работодатели
- Съвместна работа с Бюрото по труда

Заключение

- Екипът на СУ «Христо Смирненски» смятаме, че осигуряването на работа за ученика, след като той напусне гимназията, трябва да представлява основна част от плана за преход на ученика със специални образователни потребности към неговата бъдеща реализация.
- Проблемите в малките населени места са много, но има и едно голямо предимство-малката общност, която може по-лесно и ефективно да решава конкретни проблеми и да постига общи цели и задачи.
- Съществуват различни, понякога доста специфични подходи за реализацията на тази цел, но усилията си заслужават, защото нашите днешни ученици са бъдещите граждани на България и от тяхната успешна професионална реализация зависи успеха на цялото ни общество.

Благодарим за вниманието
